

Instytut Biologii UMCS
Zakład Botaniki Ogólnej

Maria Alicja CHMIEL

**Discomycetes Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. Część II. Rezerwat
Jezioro Moszne**

**Discomycetes Ленчињсько-Влодавского приозерья. Часть II. Заповедник
Озеро Мошње**

**Discomycetes of Łęczna-Włodawa Lake District. Part II. Reservation
of Moszne Lake**

Flora miseczników rezerwatu Jezioro Moszne nie była dotychczas badana. Z tego terenu podano stanowiska tylko 2 gatunków: *Lasiobolus equinus* i *Monilinia oxycocci* (1, 11).

Rezerwat Jezioro Moszne k. wsi Jamniki, o powierzchni 205,15 ha, utworzony został w r. 1972. Jest to rezerwat częściowy, obejmujący dystroficzne jezioro oraz przylegające do niego torfowiska i lasy. Jezioro otacza szerokim pierścieniem spleja, opanowana przez zespoły torfowisk przejściowych. Na uginającym się kożuchu mchów rośnie wiele osobliwości flory tundrowej i zachodniej, jak: *Salix lapponum*, *S. myrtilloides*, *Carex limosa*, *C. chordorrhiza* i *C. helonastes*. Występują tu również: *Pedicularis sceptrum-carolinum*, *Epipactis palustris* oraz *Drosera rotundifolia*, *D. anglica* i *D. intermedia*. Od zachodniej oraz północno- i południowo-zachodniej strony jeziora wykształciło się półkołem torfowisko wysokie typu kontynentalnego. Sąsiaduje ono z szerokim pasem boru bagiennego. Od strony północnej i wschodniej występują fragmenty zarośli łożowych oraz brzozy niskiej i olsu typowego (9, 10).

CHARAKTERYSTYKA FLORY MISECZNIKÓW

Na badanym terenie zebrano 35 gatunków grzybów z 3 grup systematycznych: *Pezizales* — 4, *Helotiales* — 28 i *Phacidiales* — 3. Z rzędu *Pezizales* najliczniej reprezentowana była rodzina *Humariaceae*, a z *Helotiales* rodziny *Helotiaceae* i *Dermataceae*.

Występowanie miseczników w zbiorowiskach roślin wyższych jest dość zróżnicowane i zależy w dużej mierze od jego typu. W rez. Jezioro

Moszne najwięcej gatunków stwierdzono w zbiorowiskach leśnych — 25, znacznie mniej w zespołach zarosłowych i na torfowiskach — po 10.

Najliczniejszą grupę ekologiczną (19 gat.) reprezentują miseczniki ściółkowe, rozwijające się na opadłych liściach drzew i krzewów, łodygach i liściach roślin zielnych oraz owocach. Mniejszy (16 gat.) jest udział grzybów nadrzewnych zasiedlających kłody, pniaki i gałęzie drzew. Inne grupy ekologiczne są reprezentowane przez nieliczne gatunki. Najkorzystniejszym okresem dla występowania miseczników była jesień. Zebrano w tym czasie 22 gatunki grzybów.

Na badanym terenie stwierdzono jeden gatunek, *Cudoniella rubicunda*, który nie był dotychczas notowany w Polsce oraz szereg gatunków znanych z nielicznych stanowisk. Warto tu wymienić: *Colpoma ledi*, *Dasyyscyphus fascicularis*, *Geoglossum glabrum*, *Mollisia atrata*, *M. epithypha*, *M. ramealis*, *Orbilina sarraziniana*, *Pezicula alni* i *P. livida*.

Przy oznaczaniu grzybów korzystano z opracowań wymienionych w wykazie piśmiennictwa (3, 4, 5, 6, 13); układ systematyczny przyjęto z Dennisa (6).

Owocniki znalezionych grzybów zostały złożone w zielniku Zakładu Botaniki Ogólnej UMCS w Lublinie.

PRZYJĘTE SKRÓTY

Vm-P — *Vaccinio myrtilli*-Pinetum

Sm — *Sphagnetum medii*

Vu-P — *Vaccinio uliginosi*-Pinetum

Bh — *Betuletum humilis*

Ce-A — *Carici elongatae*-Alnetum

S-F — *Salici-Franguletum*

WYKAZ ZNALEZIONYCH GRZYBÓW

PEZIZALES

Pezizaceae

Peziza badia Pers.: Mèrat — na torfiastej glebie w Vu-P, 1 IX 1976.

Humariaceae

Leucoscypha leucotricha (Alb. et Schw.: Fr.) Boud. — na igłach sosny i torfiastej glebie w Vu-P, 7 VI 1975, 19 VIII 1982.

Scutellinia scutellata (L.: St. A m a n s) Lamb. — na gałązkach sosny w Vu-P i Sm, 6 VI 1975, 16 VI 1975.

Scutellinia setosa (Fr.) Kuntze — na gałązkach olszy w Ce-A, 19 IX 1983.

HELOTIALES

Geoglossaceae

Geoglossum glabrum Pers.: Fr. — na torfiastej glebie w Vu-P, 17 IX 1974, 1 IX 1976. Grzyb znany w Polsce z następujących stanowisk: Zielona Góra, Czerwieńsk, Zgorzelec, Lwówek Śl., Szprotawa, Skoroszów k. Trzebnicy, Miękinia k. Środy Śl., Otmet k. Krapkowic (12).

Sclerotiniaceae

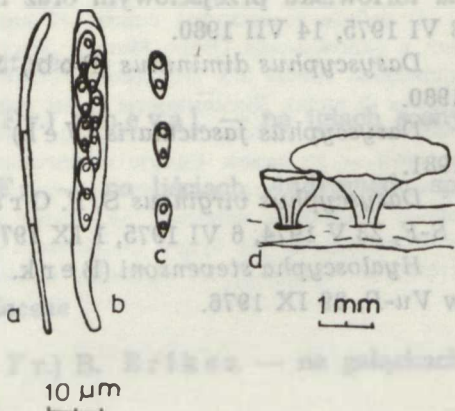
Rutstroemia sydowiana (Rehm) White — na ogonkach opadłych liści dębu w Vm-P, 19 IX 1983.

Helotiaceae

Cudoniella rubicunda (Rehm) Dennis — na szyszkach sosny w Vu-P, 19 VIII 1983.

Owocniki w kształcie odwróconego stożka, pojedyncze lub w małych grupach, różowofioletowe. Dysk wypukły, purpurowoczerwony, do 3 mm średnicy. Worki cylindryczne, $60 \times 6 \mu\text{m}$, 8-zarodnikowe. Zarodniki eliptyczne, $6-8 \times 3,5 \mu\text{m}$, z 2 kroplami tłuszczu, hialinowe. Wstawki nitkowate, $2 \mu\text{m}$ szerokości, hialinowe (ryc. 1).

W Polsce grzyb ten nie był dotychczas zbierany. Podawany jest z wielu krajów Europy, ale zbierany rzadko. Dobre barwne ryciny zamieszcza Dennis (5, 6).

Ryc. 1. *Cudoniella rubicunda* (Rehm) Dennis, a — wstawka, b — worek z zarodnikami, c — zarodniki, d — owocniki

a — paraphyse, b — ascus with ascospores, c — ascospores, d — fruit bodies

Hymenoscyphus calyculus (Sow.: Fr.) Phill. — na gałązce olszy w Ce-A, 19 IX 1983.

Hymenoscyphus caudatus (Karst.) Dennis — na liściach dębu w Vm-P, 19 IX 1983.

Hymenoscyphus imberbis (Bull.: Fr.) Dennis — na gałązkach olszy w Ce-A, 19 IX 1983.

Hymenoscyphus lutescens (Hedw.: Fr.) Fr. — na szyszce sosny w Vu-P, 14 VII 1980.

Hymenoscyphus phyllophilus (Desm.) Kuntze — na liściach brzozy w Bh, 19 IX 1983.

Hymenoscyphus salicellus (Fr.) Dennis — na gałązkach wierzby w S-F, 19 IX 1983.

Hymenoscyphus scutula (Pers.: Fr.) Phill. — na ubiegłorocznych łodygach roślin zielnych w Vm-P, Bh i na torfowisku przejściowym, 7 IX 1981, 19 IX 1983.

Hymenoscyphus vitellinus (Rehm) Kuntze — na łodygach rośliny zielnej w Sm, 7 IX 1981. Grzyb podobny do *Hymenoscyphus scutula*, od którego różni się mniejszymi rozmiarami zarodników i brakiem wyrostków na ich szczytach.

Pezizella chionea (Fr.) Dennis — na szyszkach sosny w Vu-P, 7 IX 1981.

Hyaloscyphaceae

Dasyscyphus acuum (Alb. et Schw.: Fr.) Sacc. — na igłach sosny w Vu-P, 12 VII 1983.

Dasyscyphus carneolus (Sacc.) Sacc. var. *longisporus* Dennis — na liściach traw w Vu-P, 7 IX 1981.

Dasyscyphus controversus (Cooke) Rehm — na pędach trzciny na torfowisku przejściowym oraz na łodygach i liściach traw w Vu-P, 3 VI 1975, 14 VII 1980.

Dasyscyphus diminutus (Rob.) Sacc. — na pędach situ w Vu-P, 7 IX 1980.

Dasyscyphus fascicularis (Vel.) Le Gal — na gałązce w Vu-P, 4 IX 1981.

Dasyscyphus virgineus S. F. Gray — na drobnych gałązkach w Vu-P i S-F, 23 V 1974, 6 VI 1975, 1 IX 1976, 14 VII 1980, 7 IX 1981, 12 VII 1983.

Hyaloscypha stevensoni (Berk. et Br.) Nannf. — na gałązce sosny w Vu-P, 29 IX 1976.

Orbiliaceae

Orbilina sarraziniana Boud. — na gałązkach olszy w Vu-P, 2 X 1976. Gatunek znany dotychczas w Polsce z Roztoczańskiego Parku Narodowego (2) i Gorców (14).

Dermataceae

Mollisia atrata (Pers.) Karst. — na ubiegłorocznych łodygach *Peucedanum* sp. na torfowisku przejściowym, 16 VI 1975. Grzyb znany dotychczas w Polsce z następujących stanowisk: Liski k. Międzyrzecza Podlaskiego (8), Wolczyn, Szczodre k. Oleśnicy i Jagniątek (12).

Mollisia cinerea (Batsch.: Mèrat) Karst. — na gałązkach w Vu-P i Ce-A, 1 IX 1976, 12 VII 1983, 19 X 1983.

Mollisia epitypha Karst. — na ubiegłorocznych liściach *Typha* sp. na torfowisku przejściowym, 9 VIII 1982. Grzyb znany dotychczas w Polsce tylko z okolicy Trzebnicy (12).

Mollisia melaleuca (Fr.) Sacc. — na gałązkach w Vu-P i Bh, 6 VI 1975, 14 VII 1980, 12 VII 1983, 19 IX 1983.

Mollisia ramealis (Karst.) Karst. — na gałązkach brzozy w Vu-P, 14 VII 1980.

Pezicula alni Rehm — na gałązkach olszy w Ce-A, 19 IX 1983. Grzyb podawany dotychczas tylko z Ogrodu Botanicznego we Wrocławiu (12).

Pezicula livida (Berk. et Br.) Rehm — na gałązkach sosny w Vu-P, 19 IX 1983.

Tapesia lividofusca (Fr.) Rehm — na korze brzozy w Vu-P, 23 V 1974.

PHACIDIALES

Rhytismataceae

Lophodermium pinastri (Schr.: Fr.) Cheval. — na igłach sosny w Sm i Vu-P, 23 V 1974, 6 VI 1975.

Rhytisma andromedae (Pers.) Fr. — na liściach *Andromeda* sp. w Sm, 16 VI 1975.

Phacidiaceae

Colpoma ledi (Alb. et Schw.: Fr.) B. Erikss. — na gałązkach *Ledum palustre* w Vu-P, 12 VII 1983.

PIŚMIENNICTWO

1. Chmiel M. A.: Nowe stanowiska koprofilnych workowców w południowo-wschodniej Polsce. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska sectio C 32, 87—95 (1977).
2. Chmiel M. A.: O nowych i mało znanych w Polsce gatunkach *Helotiales*, zebranych w Roztoczańskim Parku Narodowym. Acta Mycol. 18 (1), 71—82 (1982).
3. Dennis R. W. G.: A Revision of the British *Hyaloscyphaceae* with Notes on Related European Species. Mycol. Pap. 32, 1—97 (1949).
4. Dennis R. W. G.: A Revision of the British *Helotiaceae* in the Royal Botanic Gardens, Kew, with Notes on Related European Species. Mycol. Pap. 62, 1—226 (1956).
5. Dennis R. W. G.: New Interesting British Microfungi. II. Kew Bull. 29 (1), 157—179 (1974).
6. Dennis R. W. G.: British Ascomycetes. Cramer 1978.
7. Eichler B.: Przyczynek do flory grzybów okolic Międzyrzecza. Pam. Fizjogr. 17, 39—67 (1902).
8. Eichler B.: Trzeci przyczynek do flory grzybów okolic Międzyrzecza. Pam. Fizjogr. 19, 3—40 (1907).
9. Fijałkowski D.: Szata roślinna jezior Łęczyńsko-Włodawskich i przylegających do nich torfowisk. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio B 14, 131—202 (1959).
10. Izdebski K., Gładziel T.: Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie. WP, Warszawa 1981.
11. Sałata B., Bednarczyk M. A.: Nowe stanowiska interesujących miesięczniaków (*Discomycetes*) w południowo-wschodniej Polsce. Acta Mycol. 13 (1), 109—115 (1977).
12. Schroeter J.: Die Pilze Schlesiens. II. Breslau 1908.
13. Seaver F. J.: The North American Cup-fungi (*Inoperculates*). Cramer 1978.
14. Turnau K.: Cup-fungi of Turbacz and Stare Wierchy Mountains in the Gorce Range (Polish Western Carpathians). Zesz. Nauk. UJ, Prace Bot. 11, 163—180 (1983).

РЕЗЮМЕ

В работе содержится список 35 видов дискомицетов (*Discomycetes*), собранных в заповеднике Озеро Мошне Ленчињско-Влодавского приозерья. В статье приведены грибы 3-х порядков: *Pezizales* (4 вида), *Helotiales* (28 видов) и *Phacidiales* (3 вида). Дискомицеты были собраны в лесных, торфяных и зарослевых растительных сообществах. Больше всего грибов было собрано в лесных сообществах — 25 видов. Самую многочисленную экологическую группу (19 видов) составляли подстилочные дискомицеты. Один вид — *Cudoniella rubicunda* был собран в Польше впервые; ряд видов известен в стране по немногочисленным местообитаниям. Это будут: *Geoglossum glabrum*, *Dasyscyphus fascicularis*, *Mollisia atrata*, *M. epitypha*, *M. ramealis*, *Orbilia sarraziniana*, *Pezucula alni*, *P. livida*.

SUMMARY

The paper contains a list of 35 *Discomycetes* collected in Lake Moszne reservation upon Łęczna-Włodawa Lake District. Fungi from three orders were listed in the paper: *Pezizales* (4 species), *Helotiales* (28 species) and *Phacidiales* (3 species). *Discomycetes* were gathered in forest, peat-bog and shrub communities. The greatest number of fungi were collected in forest communities — 25 species. The most numerous ecological group (19 species) were litter *Discomycetes*. One species, *Cudoniella rubicunda* was collected in Poland for the first time; a number of species is known in Poland from their scarce stations. These are: *Geoglossum glabrum*, *Dasyscyphus fascicularis*, *Mollisia atrata*, *M. epitypha*, *M. ramealis*, *Orbilia sarraziniana*, *Pezicula alni* and *P. livida*.

Discomycetes Pezizales Łęczna-Włodawskiego. Część III. Rezerwat Jezioro Długie

Discomycetes Helotiales-Geoglossales Łęczna-Włodawskiego. Część III. Rezerwat Jezioro Długie

Discomycetes of Łęczna-Włodawa Lake District. Part III. Długie Lake Reservation

Rezerwat Jezioro Długie k. Wólki Włodawskiej, utworzony w r. 1978, zajmuje obszar 504,5 ha. Obejmuje on jezioro typu eutroficzno-dystroficznego oraz torfowiska i lasy. Jezioro otoczone jest łąkami torfowiskimi niskimi i przelocowymi, tworzącymi spłaszczone i niepełne torfowiskowe wysypiska torfowiskowe, które miejscami dochodzą do brzołów jeziora. Od strony południowej przylega do jeziora fragment lasu typowego. Ponadto na obszarze rezerwatu występują fragmenty borów i grądów typowych II, III.

W rezerwacie tym obserwowano do tej pory następujące gatunki:

CHARAKTERYSTYKA FLORY MISZCZNIAKÓW

Na terenie rezerwatu zebrano 67 gatunków grzybów z 3 rzędów: *Pezizales* — 26, *Helotiales* — 39 i *Phacidiales* — 2. Z rzędu *Pezizales* najbardziej reprezentowane były rośliny *Hamariaceae* i *Ascobolaceae* po 9 gatunków, a z *Helotiales* — *Hyaloscyphaceae* i *Helotiaceae* po 14.

W czasie badań zwracano uwagę na obecność grzybów w zlikwidowanych łąkach wodnych, podłożach, w których wyrosły, oraz porę, roku, w której się pojawiły.

Większość gatunków grzybów, zebranych w poszczególnych okresach, wykazują one 10, że najczystsze gatunki w roku ich występowania były w rezerwacie innych. Stwierdzono tam 44 gatunki. Ponadto należy być ostrożnym przy ocenie ich grzybów w rezerwach torfowiskowych — 22 gatunków. Najczęściej w grzyby okazały się: *Helotiaceae* torfowiskowe, gdzie zebrano tylko 3 gatunki.

